

BETON

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 106, GOD. IV, BEOGRAD, utorak, 21. DECEMBAR 2010.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.rs, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 18. januara

MIXER

Piše: Boris Postnikov

POBUNA JE MAJKA MUDROSTI

Od početka cijele priče prošla je tek godina i po – 20. travnja 2009. studenti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, ali i nekoliko desetaka drugih fakulteta u Hrvatskoj ušli su u predavaonice, prekinuli nastavu i obavijestili kolege da preuzimaju zgrade Sveučilišta. Blokada nastave trebala je izvršiti pritisak na odgovorne institucije da zaustave rastući trend komercijalizacije školstva i ispoštuju Ustavom zagarantirano pravo svih na jednak pristup obrazovanju tako što će zakonski ukinuti plaćanje školarina na svim razinama školovanja. Cilj do danas nije postignut, a kako stvari stoje, niti neće biti tako skoro; pa opet, taj je 20. travnja na neki način inicirao, ili barem najavio, niz radikalnih zaokreta u hrvatskome političkom djelovanju i javnome diskursu do mjere u kojoj bi ga se bez krzmanja moglo označiti početkom razdoblja novoga, precizno artikuliranoga i

nja tvornica ili dugotrajan i dosljedan otpor građana Zagreba korištenju javnoga prostora Varšavske ulice za maksimizaciju profita privatnoga poduzetnika Tomislava Horvatinčića zbili i bez prethodnih studentskih blokada, ali teško se oteći dojmu kako bi njihova javna percepcija bila znatno drugačija i puno lakše svodiva na priručne populističke medijske klasifikacije da im studenti prethodno nisu donekle prokrčili teren uvođenjem nekih ranije nepoznatih registara javne rasprave. Tu je negdje i osnovni razlog zbog kojeg su dvojica mladih, a već vrlo afirmiranih teoretičara i pisaca, Igor Štiks i Srećko Horvat, u svojoj novoj – i prvoj zajedničkoj – knjizi *Pravo na pobunu* (Fraktura, Zagreb, 2010) ambiciozno postavili raspravu o studentskim blokadama u kompleksan kontekst recentnih hrvatskih, ali i globalnih otpora vertikalno instaliranim strukturama moći, otpora čiji je zajednički nazivnik, usprkos brojnim razlikama u ciljevima i metodama, motivacija iznalaženja alternative bourdieovskoj „novoj vulgati“ neoliberalne ekonomije i metastaziranju tržišnih odnosa kroz tkivo cjelokupnoga društva.

TEORIJA SA BARIKADE

Knjiga je pisana iz zanimljive pozicije, sa same granice sudjelovanja u događajima i njihova distanciranoga promatranja: tko je pratio Horvatove i Štiksove tekstove i istupe u medijima, mogao je već naići na niz ovdje elaboriranih argumenata, tko je dolazio na plenum u Dvoranu 7 zagrebačkog Filozofskog ili na prosvjede u Varšavsku, mogao je autore tamo sresti. Riječ je o

MIXER

Boris Postnikov: Pobuna je majka mudrosti

CEMENT

Milica Jovanović: Fama o triciklistima

ŠTRAFTA

Tomislav Marković: Sozercanje kroz gusto granje

VREME SMRTI I RAZONODE

Predrag Lucić: Čas anatomije

Siniša Tucić: Multimedijalna ličnost

BULEVAR ZVEZDA

STANIMIROVIĆ, Vojislav

BLOK BR. V

Kosmoplovci: Beverly Hills

je aktualnih ekonomskih, društvenih i političkih transformacija nekoliko stepenica iznad spektakulariziranih medijskih konstrukcija jedan je od presudnih učinaka studentskoga aktivizma, a njime je otvoren i prostor za spoj pristupačne preglednosti i dosljedne argumentacije kakav ovaj *Uvod u anatomiju građanskoga otpora* – tako, naime, glasi podnaslov knjige – nudi; na kraju krajeva, teško je zamisliti da bi netko od protivnika studentskih stavova odvojio vrijeme da posveti cijelu knjigu obrazlaganju vlastite pozicije, pa i to dosta govori o rasporedu snaga i snazi motivacije s različitih strana barikada.

Ono što je *Pravo na pobunu* dobilo brzinom reakcije proizlazi upravo iz samoproklamiranoga autorskoga entuzijazma – tekst je ostrašćen i oštro polemičan, onako kako to ne bi mogao biti da je pisan *post festum*. Uzimajući u obzir da je i moja pozicija jednako ostrašćena i bez pretenzija na neku imaginarnu „objektivnu distancu“, ipak vjerujem da je time iskupljeno ono što je knjiga izgubila: labava struktura, povremene kompozicijske nespretnosti, mjestimično vrludanje argumentacijskoga slijeda, poneka redundancija, čini se, bili su neizbježan danak promptnome reagiranju.

GLOBALNA MISAO ZA LOKALNU BLOKADU

Horvat i Štiks ovdje razumijevaju blokadu fakulteta i samouspostavljanje plenuma, tog prostora demokratske rasprave i subjekta političkoga odlučivanja, kao badiouovski shvaćen Događaj, koji kroz sasvim specifičnu problematiku, poput pitanja financiranja obrazovanja, ukazuje na općenite tendencije društvene zbilje: tendencije posttranzicijske komercijalizacije ostataka nekadašnje socijalne države u skladu s rekonfiguracijom društvenih odnosa pod režimom kapitala. Blokada je, utoliko, neka vrsta hegelovske „konkretnosti univerzalnosti“, a autori jednaku pažnju posvećuju kako konkretnim zahtjevima, tako i njihovu „univerzalnom“, tj. globalnom kontekstu. Otpor studenata – baš kao i kasniji otpor seljaka, radnika, angažiranih građana i „poštene inteligencije“ – usmjeren je protiv nečega što se tu, simplificirano u skladu s osnovnom intencijom „približavanja revolucije širokim narodnim masama“, naziva Režimom s velikim „R“: riječ je o konglomeratu represivnoga državnog aparata, krupnoga kapitala, struktura medijskoga perpetuiranja *statusa quo*, obrazovnih i znanstvenih institucija kojima je povjeren ideološka reprodukcija društvenih odnosa i ostalih institucija zaduženih za održavanje hegemonije i „proizvodnju pristanka“ onih kojima se, u njihovo vlastito ime, ali i protiv njihovih interesa, vlada. Uvodna analiza ucrtava u mapu novoga globalnog poretka, u času u kojem on trijumfalno obilježava dva desetljeća od pada Berlinskoga zida i urušavanja socijalističkoga bloka, nove zidove, dovoljno čvrste da bi ogradili bogate od siromašnih, a istodobno dovoljno propusne da bi omogućili nesmetano kolanje kapitala. Neoliberalnoj globalnoj retorici „konkurencije“, „izvrsnosti“ i partikularno shvaćene, a univer-

Srećna porodica je neprovjerena glasina

drsko samosvjesnoga građanskog aktivizma – kada takva fetišizacija datuma ne bi u potpunosti iznervirala dinamizam i strategijske specifičnosti kasnijih uspostavljanja heterogenih i lokaliziranih oblika otpora, jasno.

Što se to, zapravo, promijenilo, ako već nije sustav financiranja obrazovanja? Prije svega i već na prvi pogled, diskurs medijske reprezentacije: zamisliti političare, novinare, kolumniste i TV-voditelje koji prije proljeća prošle godine bez ironičnoga smjeha koriste pojmove kao što su „plenium“, „direktna demokracija“ ili „građanski neposluh“ prezahtjevan je misaoni eksperiment i za one najmaštovitije. Potom, izmijenilo se i ono što se žargonom istih tih medijskih radnika obično naziva „političkom klimom“: sasvim je izvjesno da bi se prosvjedi seljaka, zauzima-

refleksiji protkanoj, kako sami kažu, „simpatijom i entuzijazmom“; već u prvim rečenicama prizivaju poznatu tezu Immanuel Kanta iz teksta o *Sporu fakulteta*, po kojoj implikacije Francuske revolucije bivaju znatno jasnije onima koji je promatraju s distance nego onima koji, sudjelujući u njoj, ostaju uskraćeni za brojne kontekstualne uvide. Kant je, doduše, te retke ispisivao ne samo s povelike prostorne, nego i iz respektabilne vremenske udaljenosti, punih devet godina nakon što su 1789. gorjele ulice Pariza, a ispod giljotina frcale glave. Horvat i Štiks, vidimo, nisu dijelili njegovo strpljenje, pa ne čudi što, manje-više, svi ključni problemi i, istodobno, sve dobre i značajne strane *Prava na pobunu* proizlaze baš iz takve, vrlo brze reakcije. Koja je i opravdana: podizanje razine problematizaci-

zalno slavljene „slobode pojedinca“ ovdje je suprotstavljena ideja solidarnosti, dok se zamisli demokracije reducirane na periodičke, izborne ili referendumske „festivale“ ukalupljivanja društvenih stavova u obrasce zadane od strane političkih elita suprotstavlja ideja drugačije, radikalne, direktne demokracije. Upravo semantička emancipacija pojma demokracije, na čiju je interpretaciju vladajući poredak položio neosporivo pravo, među nadahnutijim je stranama knjige: prikaz plenuma kao „virlentnoga“ tijela sposobnoga širiti se na svim zamislivim razinama društvenoga ujedinjavanja i pritom neuhvatljivo mutirati vlastitim oblicima, metodama i taktikama ukazuje na potencijale stvaranja privremenih autonomnih zona i snažnih točaka otpora aktualnim modelima političkoga vladanja i upravljanja. Upisujući samouspostavljanje studentskih plenuma u rousseauovsku i thoreauovsku tradiciju opravdavanja prava građana na pobunu protiv vlasti, autori ucrtavaju mjesto njihove geneze u rascjepu između legalnosti, koju plenumi često krše, i legitimnosti na koju se pozivaju, a potom upravo preko njih dalje kontekstualiziraju sveučilišni otpor, povlačeći paralele s nedovoljno poznatim primjerom tvornice „Jedinstvo“, čiju su privatizaciju radnici spriječili da bi pokrenuli vlastitu, uspješnu proizvodnju, ali i događanjima u Argentini nakon velikoga gospodarskoga sloma 2001, potom u meksičkoj državi Chiapas u kojoj zapatisti još od 1994. prakticiraju, između ostaloga, i plenunumska raspravljavanja i odlučivanja... Ono što pritom izostaje iz ovako široke kontekstualizacije pobune studenata u Hrvatskoj, analiza je usporednih blokada i protesta na drugim europskim i svjetskim sveučilištima. U proteklih ih je dvije godine bilo puno, a mnoge od njih pozivale su se baš na hrvatski primjer; šteta što njegova inovativnost i specifičnost nije odmjerenja i u tom kontekstu.

ANONIMNA REVOLUCIJA

S druge strane, prikaz je studentske pobune dovoljno detaljan da pruži pregled ključnih uzroka, motiva, učinaka i dinamike razvoja. Podaci o tridesetpostotnom povećanju školarina u roku od samo deset godina ili o prepolavljanju broja studenata koji se školuju uz potporu Ministarstva između 1993. i 2003. jasno potkrepljuju teze o reformi školstva koja, posebno u svojoj uniformnoj bolonjskoj verziji, cilja na komodifikaciju znanja i stvaranje pogona proizvodnje usko specijaliziranih stručnjaka prilagođenih potrebama tržišta; širi okvir tih procesa daju argumenti kanadskoga ekonomista Michela Chossudovskog, koji je ispričao priču o raspadu SFRJ-a bitno različitu od verzije propuštene kroz kroz matricu kasnijih nacionalnih povijesti, prven-

CEMENT

Piše: Milica Jovanović

FAMA O TRICIKLISTIMA

Peti novembar, istorijska publikacija (grupe P70), Via Print, Beograd 2010, darežljivošću JP „Službeni glasnik“

Istorija se ne ponavlja, ali se rimuje
Mark Tven

Svođeci književnoistorijske račune za deceniju na izdisaju, zainteresovani čitalac mogao bi se bez mnogo muke složiti sa profesorom Aleksandrom Jerkovim, prema čijem je sudu ključni događaj u književnosti Srba i onih koji se tako osećaju, pojava grupe P70 – Proza na putu. Konačno su se stekli uslovi za dugoočekivanu generacijsku smenu koja bi mogla imati značajnije posledice, smatra Jerkov, od onog poslednjeg pokušaja pisaca iz osamdesetih, korumpiranog i obesmišljenog izne-

nadnom i neočekivanom pojavom devedesetih. Munjevit uspeh grupe, okupljene pre nešto više od godinu dana, izvanredna medijska i institucionalna pažnja, ocenjuje Jerkov, upravo je stvar vidljivog i nevidljivog književnog kvaliteta, te besprekornosti namera. I tako je P70, petočlana grupa pisaca i kritičara mlađe generacije dobila priliku da svoj prvi rođendan proslavi izdanjem zbornika „Peti novembar“ (Via Print i JP Službeni glasnik, 2010). Omeđen deklaracijskom preambulom i pogovorom (A. Jerkov), Zbornik je, sa svojih dvestotinak strana, bez sumnje jedan od najlepših primeraka praznog mesta za koje je smisleno reći da nešto predstavlja – dokument o događaju koji je postao ključan i pre nego što se desio i kvalitetu nevidljivom za procenu, ali vidljivom za politički uticaj i njemu sklone sledbenike. Ujedno, zbornik „Peti novembar“ predstavlja i dokument posledica devedesetih u Srbiji, čija pojava, jezikom performansa, i danas insistira na sopstvenom *događanju*.

Zbornik otvara pseudo manifest grupe, treća, prečišćena interpretacija puta kojim se češće ide u Srbiji. Žanrovskom raznovrsnošću Okupljeni će dokazati da umeju da poštuju razlike, štaviše, da u različitosti temelje svoju motivaciju, dok će banalnim kontradikcijama (srodnost nije namerna ni slučajna, uspeći smo u nemogućem) i mistifikacijom *stvarnog razloga* za okupljanje osvojiti sublimno mesto organskog jedinstva *rascepljenih strana* srbijanske književne scene, nad kojima u mudrosti brinu.

Sličan diskurs iz najboljih ratnohušakačkih epizoda *Politike* i *Večernjih novosti* devedesetih, u kojem se igra paternalistička uloga pomiritelja posvađanih Srba dok se u istom dahu jed-

stveno je vezujući uz dolazak MMF-a i njegov utjecaj na državnu politiku osamdesetih godina prošloga stoljeća.

Sužavajući fokus, Horvat i Štiks naročito apostrofiraju stratešku odluku studenata da svoju „revoluciju“ ostave bez lica: za razliku od predstavničke, direktna demokracija ne treba vođe, glasnogovornike niti maskote. Taj je potez kao nijedan drugi razotkrio kolika je, zapravo, uloga personalizacije u medijskoj konstrukciji zbilje, kao i u ustaljenim razumijevanjima političkih procesa; novinari, poslani na fakultete po očekivane likove – a zapravo: karikature – vođa pobune, našli su se pred neshvatljivom zamkom anonimne artikulacije stavova. Pravila igre u potpunosti su postavili studenti, određujući sami kada će i kako novinarima plasirati informacije, odbijajući slati svoje „predstavnike“ u televizijske emisije i rotirajući glasnogovornike, kao, uostalom, i moderatore plenuma, iz dana u dan. Naravno, ovo nije moglo biti dovoljno da bi se eskivirali svi mehanizmi spektakularizacije: knjiga razrađuje i priručnu klasifikaciju medijskih reakcija, koje su, nakon početne zbunjenosti, raširile dija-pazon potkopavanja bunta strategijama infantilizacije, denunciranja, opovrgavanja zahtjeva... Bilo da je riječ o populističko-humornome patroniziranju kolumnista zagrebačkog *Jutarnjeg lista* Ante Tomića, elementarno lažnome prikazu protkanome neizbježnim prizivanjem zastrašujućih aveti „crvene prošlosti“ Milane Vuković-Runjić, aktiviranjem diskursa terorizma i pripadnom proizvodnjom straha novinara *Večernjeg lista* Vojislava Maz-zocca, eksplicitnim zagovaranjem modela „konkurentnosti“ i „izvrsnosti“ sveučilišnih profesora Ranka Matasovića ili Nevena

Sesardića, Horvat i Štiks ulaze u žestoku polemiku s opinion-makerskim napadima na blokadu. Posebno je zaoštravaju u slučaju Ivana Zvonimira Čička koji je, oboružan simboličkim kapitalom vođe studentskih protesta u Hrvatskoj ranih sedamdesetih i potpunim nerazumijevanjem strategije, a samim time i motiva isticanja novih studentskih zahtjeva, neprestano inzistirao na ovlašno skrpanim teorijama zavjere i prozivanjem raznoraznih „profesorčića i asistenata s kozjim bradicama“ koji su, po njemu, povlačili konce dobro skriveni kulisom izmanipuliranoga plenuma... U svim polemikama, bez obzira na njihovu metu i razinu zaoštrenosti, Horvat i Štiks pritom iznova i iznova inzistiraju na političnosti blokade, nasuprot pokušajima njezine „depolitizacije“ svođenjem na usko stručno pitanje s jedne, ili karnevalesknu neobaveznost s druge strane.

*

U konačnici, *Pravo na pobunu* nudi upućenu i jasno izloženu retrospekciju recentnih pritisaka „odozdo“ i jedne, kako se čini, umnogome nove faze građanske emancipacije. Mjestimični propusti ne narušavaju ozbiljnije pozitivan dojam: premošćujući jaz između precizno elaboriranih, ali medijski skrajnutih studentskih zahtjeva i načelno zainteresiranih čitatelja koji, za pretpostaviti je, ipak postoje dominantnoj indiferentnosti „javnog mnijenja“ usprkos, razrađujući temeljne argumente za građanski aktivizam i skicirajući u ambicioznom rasponu složen kontekst njegova nastanka, ova je knjiga imala sasvim opravdane motive da bude napisana. Jednako su opravdani i razlozi da bude čitana ■

na od „rascepljenih“ strana poništava kao otpadnička, sramna, bezumna – na sličnom mestu i poentira: viktimizacijom sopstvene pozicije osuđene na mističan uspeh, silama mraka i haosa uprkos. „Svesni smo da Put kojim smo krenuli deluje kao nemoguća misija, i to nas dodatno motiviše da na njemu istrajemo“, zaključuje kolektivni autor u uvodnom tekstu *Umesto manifesta*. Šta zaista čini misiju ovog Puta i kakve su prepreke zbog kojih ona deluje nemoguće, autori ne otkrivaju – da li je to rekonstrukcija raspalih „sistema vrednosti“ nad kojima lamentira P70, ekonomski prosperitet teško osiromašenog društva, ili makar onog njegovog dela zaduženog za umetnost, „sferu prividno najmanje neophodnu za puko preživljavanje“, konačno, nije ni važno.

Najviše pažnje – ne samo u ovom pseudo manifestu, već i u najvećem broju javnih istupa članova – P70 posvećuje onoj prepreci koju su autori nazvali „rascepljenost književnosti“, odnosno „književnost podeljena na neprijateljske tabore“. Teorijski uvod u osvajanje tog mesta sublimacije razlika, samo opažanje sukoba i rascepljenosti kao nečeg inherentno lošeg po književnost, scenu, društvo u celini itd. – postavljen je interpretacijom rasepa kao posledice dva različita motiva protagonista: jedni, naime, trče za dotacijama a drugi za čitaocima. P70 se ne pridružuju ni jednoj strani, čime dokazuju svoju neutralnost, već pokušavaju da ispune svoju misiju čuvajući „stvaralački dignitet“, odnosno navodeći dotacije i čitaoce da trče za njima.

Po svemu sudeći, to im je već i pre Velikog Okupljanja pošlo za rukom. Umesto neprijateljskih, stranih dotacija, odnosno, kako ih autori P70 označavaju, *ideološki motivisanih dotacija*, Mala braća srpskih triciklista uživaju politički nevine dotacije državnih institucija koje prepoznaju njihov kvalitet. A za kvalitetom, naravno, stižu i čitaoci.

Znatno oprezniji, pa time i opširniji interpretativni zahvat nalazi se na kraju zbornika i, mada je nominalno posvećen grupi P70, zapravo više govori o samom autoru pogovora, profesoru Filološkog fakulteta u Beogradu, Aleksandru Jerkovu. Ovim tekstom Jerkov opravdava svoj *grafološki* pristup analizi narativa P70, u pokušaju da unapred definiše okvir istorije koja se još nije desila ali se nužno mora desiti. Ispod naslaga nejasnih, za poređenje sasvim neprimerenih detalja iz istorije srpske književnosti te zlovoljnih ekskursu o nasilnom političkom/ideološkom mešanju u razgovor o književnosti, nepažljivi čitalac neće naći mnogo više od gotovo homoerotskog hvalospeva, naivnog u sopstvenoj samorazumljivosti.

Politička pozicija profesora i mladića koje promoviše, međutim, nije naivna, iako neartikulisane

fraze i nevinost opštih mesta mogu zvučati u najmanju ruku nevešto. Jerkov tako primećuje da se Okupljanje grupe P70 odigralo „usred društvenih poremećaja koji ne prestaju od početka devedesetih“, ignorišući *okupljanja* koja su upravo i poremetila društvo još s kraja osamdesetih, kada su udareni teorijski temelji progonu nesrpskog, izdajničkog, stranoplačeničkog i kada je polupismeni patriotluk u puzećem državnom udaru počeo da preuzima institucije kulture, univerzitete i arhive, krojeći novu stvarnost i lepšu i stariju prošlost savremene Srbije.

Jerkovljev politički motiv pravednosti estetski naizgled neupitnih vrednosti Okupljenih u P70, nespretno je suspregnut u površan književnoteorijski psalm delima koja su već *uočena*, jer su objavljena, ali i onima kojima se obećava uočenost čim iz „zagonetnosti“ pređu u napisanost i objavljenost i tako „dopuste sebi da budu ono što jesu“. Ovaj poziv za *izlazak iz ormara* upućen je Marku Krstiću, pokretaču grupe i piscu „o kojem se još ne može pisati kao o piscu“, *Politikinom* kritičaru poezije i izvršnom uredniku Službenog glasnika, skrojenom po modelu savremenog srpskog „mladolidera“ koji je, kako Jerkov nevoljno ali ispravno uočava, najslabija karika P70 – Krstić se, naime, u svojim istupanjima ukazuje kao čisto politička figura, katalizator Okupljanja i oficir za vezu sa državnim infrastrukturom. „Tumač Dobrice Ćosića“, prema rečima Jerkova, preuzeo je „oksimoronsku“ ulogu nepisanja, žrtvujući neotkriveni talenat snu o promenama o kojima, doduše, sanja cela grupa, mada ne tako intenzivno. Ipak, Marko Krstić, „osmeh sa šeširićem i ešarpom oko vrata“, ujedno je i „čovjek novog vremena“, koga „uspeh projekta upisuje po skraćenom postupku u književno trajanje“.

Nastojeći da dokaže kako je ideologija nekakva demonska sila kojoj P70 uspešno odoleva, Jerkov vozi neverovatan slalom između neimenovanih autora Betona (arhi-neprijatelja P70 a time i svega što je dobro, lepo, pravedno i srpsko), takođe neimenovanog Kusturice, narodnog supermena u borbi protiv zlog svetskog poretka, globalizacije i „neokapitalističke propagande“ i, konačno – Svetislava Basare (!?). Sećanje na starog druga i sve ono što je moglo biti da ga drug nije prezreo (Jerkov, *ab iratio*: „To mora biti napisano štogod Basara pisao o meni. Jednom će se postideti ili ražalostiti jer se zlom na dobro ne uzvraća“), do te mere je uzburkalo profesorove emocije da je zapostavio osnovni motiv Pogovora, pretvarajući ga u ličnu prepisku sa, danas otuđenim, drugarima s faksa.

Između ova dva političko teorijska graničnika ukazala se zjapeća praznina, pa su u nju urednici/članovi grupe P70 natrpali kritike,

ŠTRAFTA

Piše: Tomislav Marković

SOZERCANJE KROZ GUSTO GRANJE

Rečnik paraknjiževnih termina

TIHO SOZERCAVANJE ŽIVOTA¹ - novopečeni pojam skovan za potrebe panegirika poeziji Đorđa Sladoja. U obrazloženju za isposničku nagradu „Matijević“ (dodeljuje Fondacija „Špiro Matijević“ koju je osnovao Petar Matijević, vlasnik industrije mesa „Matijević“) žiri, očigledno osupnut svetim duhom, besedi: „Poezija Đorđa Sladoja sadrži čvrstu tematsko-motivsku određenost i jasan trag tradicionalne duhovnosti u svom temelju, ali istovremeno ona ispostavlja čitav niz postupaka moderne i postmoderne provenijencije. Njena očigledna kulturološka utemeljenost počiva na dragocenoj smirenosti uma i na tihom sozercavanju života kao osnovnom kreativnom postupku“. Sozercanje je arhaični pojam, prevod grčke reči *teorija*, koji je zadržao kakvu-takvu upotrebnu vrednost u teologiji, ali je sa arhaizacijom jezika koja traje od „buđenja naroda“ počeo da gostuje i u drugim oblastima duhovne borbe za srpstvo & čekištvo (izraz Predraga Čudića, pisca koji očigledno nije sklon sozercavanju). A i nekako produhovljenije i poetičnije zvuči *sozercanje* nego profano *poimanje*, *promišljanje*, *razumevanje*, *shvatanje*, *spoznavanje*... Lakše je dodeliti mesnatu nagradu (koja se sastoji od povelje, novčanog iznosa od 10.000 evra u dinarskoj protivvrednosti – a ne u svinjskim polutkama, kao i novog izdanja nagradene knjige) pesniku koji sozercava, nego nekom tamo stihoklepcu-antihristu koji ne praktikuje post, molitvu, pričešće i srodne pesničke postupke. Nova podobnost podrazumeva da književni kvalitet poseduju knjige sa mirisom tamjana i ukusom hostije (da se poslužimo terminologijom *Blic Knjige*). Deluje paradoksalno, ali izgleda da nagradu koja svoju materijalnu bazu ima u industriji raznih mesnih gurmanluka ne mogu da dobiju knjige koje mirišu na kobasice sa senfom, šnicle u pivu, roštilj na čumuru ili mortadelu. Sve je to *ljudsko, odveć ljudsko*, a poezija treba da se vine u nebesa, daleko od zemaljskih poslova, pa čak i kad je podržava fondacija koja živi od stomakougađanja.

BETONJERKA
POLUMESECA

Borba je bila neizvesna do kraja, ali je jedini kandidat ipak uspeo da pobeđi.

Wolf Jeremich

obrazloženja priznanja, stare i nove autorske tekstove samih članova ili nepridruženih prijatelja, pojačavajući legitimitet kroz Dimitrija Vojnova, Milenu Marković, Ajlu Terzić, Sladanu Ilić, Gorana Petrovića i druge. Označeni kao „prijatelji“ i smešteni u poglavlje nazvano „Herceg Novi“, ovi autori verovatno su ustupili svoja autorska prava kružoku P70.

Međutim, tekstovi onih koje će diskurzivna pozicija P70 označiti kao „neprijatelje“, smeštene u poglavlje „Subotica“, uzeti su bez pitanja ili, kako to *naš narod* ume da kaže, ukradeni su. Gotovo polovinu zbornika čini nekoliko polemika koje su članovi grupe, *ničim izazvani*, vodili sa svojim, odnosno ideološkim neprijateljima Dobrice Ćosića, *pater patriae*. Polemika vođena na stranama *Politikino*g Kulturnog dodatka uzoran je primer toka „misije P70“ koja se, pod viktimizacijskim geslom, odvija u izuzetno naklonjenom ambijentu *mainstream* medija; polemika o jeziku koju je inicirao Marko Krstić (*Danas/Beton*) primer je karakteristične neobrazovanosti i neupućenosti najglasnijih „branitelja“ srpskog jezika. Konačno, rasprava vođena na stranama nacional-socijalističkog tabloida *Pečat*, u kom je čitav temat posvećen lažnoj tvrdnji da Narodna biblioteka Srbije sprovodi „kulturni genocid nad Srbima“ odstranjujući iz korpusa srpske književnosti srpske pisce izvan Srbije, predstavlja onaj simbolički čin koji će P70 zapravo i stvarno odrediti u istoriji – ne onoj koja se „još nije desila“, već onoj čiji je refren već tako dobro poznat a rimuje se sa brbljanjem profesora i akademika o ideološkoj nevinosti militantnih regruta.

Baš kao i njihovi prethodnici, i nova generacija autora zauzela je mesta u državnim *jaslicama*, gde se književnici i kritičari proizvode kao već tiražni i uticajni. Opojna moć *Večernjih novosti*, *Politike*, Službenog glasnika, neprozirnih subvencija i *poreskih olakšica*, družba slavnih i huk kličuće mase. Ko bi umeo tome da se odupre ■

Foto: Vera Vujšević

Glede sozercanja, Vikipedija se poziva na Justina Popovića, čije reči zrače *nacionalnom aurom* i pripadajućim autoritetom otkad je dotični proglašen za svetitelja. Tu se kaže: „Prema Isaku Sirinu, sozercanje je osećanje božanskih tajni, sakrivenih u stvarima i njihovim uzrocima. ‘Ko sozercanje uma sabira unutra u sebi, sozercava Gospoda unutra u srcu svom.’ Isak Sirin smatra da ljudska priroda postaje sposobna za istinsko sozercanje tek kada se praktikanjem vrlina očisti od strasti.“ Dakle, pesnik treba da bude pre svega podvižnik da bi se uopšte udostojio pisanja poezije. Džaba čitanje, erudicija, promišljanje, pisanje, prepravljanje, književna veština – sve su to tričarije nepotrebne istinskom pesniku. Sve što pesnik treba da čini je da se asketskom praksom očisti od grešnih misli, pa da onda mirno i tiho sozercava, i to ne bilo šta nego sam život. Uspeh neće izostati. Kako to u praksi izgleda, teško je zamisliti, ali da ipak pokušamo, u siromaštvu uma našega. Pesnik ustaje u cik zore, očita „Očenaš“, i odlazi u cr-

kvu na službu, da se malo oboži i oraspoloži. Na povratku kući kontemplira o propovedi koju je upravo čuo u hramu. Dolazi u topli dom, seda za radni sto, pred prazan list papira i gleda kroz prozor, tiho sozercavajući život koji promiče ulicom. Vidi užurbane ljude koji su krenuli na posao, decu koja idu u školu, automobile koji jurcaju naokolo, pse lutilice, prepune kontejnere. Nema baš bog zna šta da se sozercava. Pesnik ustaje od stola, spušta roletne i praktikuje vrline jedno pola sata, u miru i tišini. Vraća se za sto, očišćen od strasti, umače pero u mastilo i piše pesmu koju odlikuju „tradicionalni lirizam, lirska jednostavnost, tiha melanholija, ravnoteža između ozbiljnosti i humora, kao i uporište u hrišćanskoj duhovnosti“, što bi rekao Ivan Negrišorac. Potom očita molitvu zahvalnicu, a onda pali TV i gleda reprizu emisije „Agape“ ili „Duhovnici“, zavisi šta ubode, i sozercava šta bi od proizvođa industrije mesa „Matijević“ mogao da pripremi za ručak ■

¹ Termin upotrebljen u obrazloženju žirija povodom dodele nagrade „Matijević“ Đorđu Sladoju za knjigu „Manastirski baštovan“.

Žiri je sozercavao u sastavu Ivan Negrišorac (predsednik), Selimir Radulović i prof. dr Milan Tripković (členovi svetog žirijevskog tela).

VREME SMRTI I RAZONODE

lirika utoke

Piše: Predrag Lucić

ČAS ANATOMIJE

(iz beležnice Hashima Thačija)

Vadi srce zvano heart,
Kod nas ništa nije škart;
Više vredi ljudski deo
Nego jedan čovek ceo.

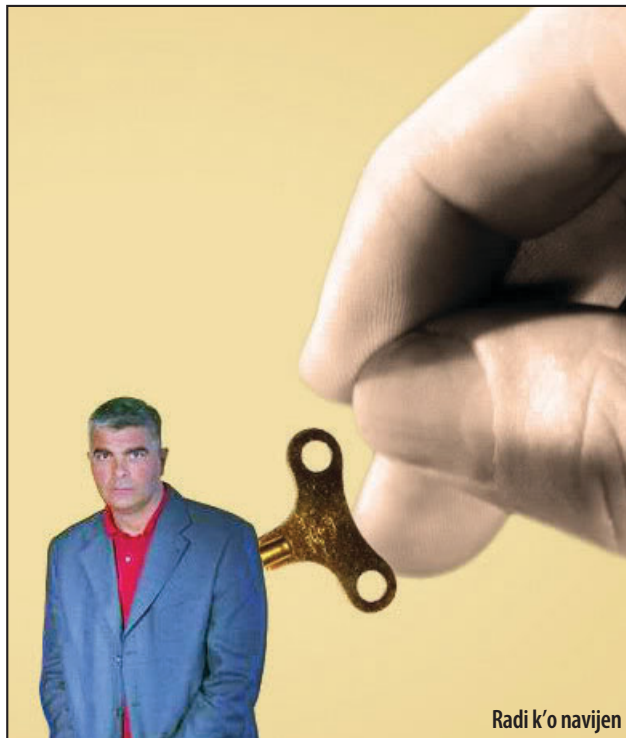
Vadi srce, odmah s njim
Na avion, pa za Rim;
A lung - pluća, sa sve sliku,
Hitno u Bon, na kliniku.

Na slezini piši spleen
Pa teraj u Aberdin;
Džigeru što liver zovu,
Može i dve, u Padovu.

Gušteraču – pancreas
U led pa u Vegas Las;
Piši colon, šalji creva,
Zadnja pošta je Ženeva.

Pakuj mozak zvani brain
Za daleki Ebilejn;
A bubrege zvane kidney,
Levi – Melburn, desni – Sidni.

Polni organ zvani dick
Šalji – ajd' pogodi, čik!
Nađi Beograd na karti,
Piši: Dick i piši: Marty ■

BLOK BR. V

Kosmoplovci

Beton u Močvari

Zagreb
Četvrtak 23. decembar 21h

Piše: Siniša Tucić:

MULTIMEDIJALNA LIČNOST

Pesnik je pop
Pesnik je alkos
Pesnik je komesar
Pesnik je ljubavnik

Pesnik pesniku vadi oči
Šuta ga nogom u stomak.
Razbija mu vilicu
Čupa mu nokte.
Tera ga da ustaje u šest ujutru
i da ide na posao.

Pesnik se dere!
Pesnik zabranjuje!
Pesnik cenzuriše!

Pesnik je nežan
Pesnik je tih
Pesnik je lep.
Pesnik plače.

Pesnik voli predsednika
Pesnik je predsednik
Pesnik je nadri lekar.
Multimedijalna ličnost

Pesnik pije vodu
Nosi lubenicu u rukama
Vozi se gradskim prevozom
Odlazi kući
Pere ruke u kupatilu
Uzima daljinski upravljač
Otvora TV ekran
I dva dana tihuje.

Pesnik je psiholog
Čale mu je filozof
Predsednik živi u mlitavoj državi!

Jedan mamlaz ide u teretanu
Mimoilazi pesnika
Pesnik ništa ne vidi
Pesnik nastavlja da žvižduće na ulici
Prolazi pored bakice
Koja prodaje semenke

Pesnik
Sluša ozbiljnu muziku
Čita Heraklita, Ničea, Pesou
Posle pije Guaranu ■

BULEVAR ZVEZDA

Piše: Redakcija **Betona**

STANIMIROVIĆ, VOJISLAV

STANIMIROVIĆ, Vojislav (Tovarnik, 19.8.1953) psihijatar, "oslobodilac" Vukovara od Hrvata, političar, predsednik SDSS, danas zastupnik srpske manjine u hrvatskom Saboru. Školovao se u Beogradu, profesionalnu, ratnu i političku karijeru razvijao u Hrvatskoj. Njegov glavni posao u životu vezuje se za vukovarsku Opštu bolnicu na čije čelo je došao pošto je 18. novembra umarširao u devastirani Vukovar kao glavnom komandujući Saniteta za zapadni Srem. O tome kako se našao u falangama koje su opedale i uništavale Vukovar, on će mnogo godina kasnije reći: „Bio sam uhapšen 25. jula 1991. godine, poslije čega sam pobjegao u Srbiju, gdje su me mobilizirali i zadužili za zdravstvo. JNA me je 1. juna 1992. godine postavila za direktora vukovarske bolnice, a u politici sam od 1993. godine.“ Međutim, ova isprana biografija skriva da je Vojislav Stanimirović, kao dobar poznavalac prilika u Vukovaru, zajedno sa Goranom Hadžićem, zapravo, prvi ušao u razrušenu bolnicu. Takođe, po *nalogu Hipokratove zakletve*, svesrdno je pomagao u konačnoj trijaži bolesnika i ranjenika u bolnici, otpremivši njih 262 na poljoprivredno dobro Ovčara, gde je potom nad njima izvršena egzekucija. O tome kako je shvatao status zarobljenika i ranjenika u ratu, Stanimirović nas je nedavno obavestio u intervjuu za *Politiku*: „Imamo informacije da su u bolnici bile oružane snage koje su se preobukle u bolesnike. I sada ovi protokoli koji su predati mogu da rasvetle šta je tu istina, koliko je bilo stvarnih bolesnika, a koliko vojnika. Jer, oni koji nisu u tim protokolima, zapravo su preobučeni vojnici.“ Prema Stanimiroviću, bilo je sasvim legitimno sve te zarobljenike likvidirati po kratkom postupku i zakopati ih u masovne grobnice. Indikativno je to da on nikada, sve do nedavnog dolaska Borisa Tadića u Vukovar, nije otišao na Ovčaru. Svoj prvi povratak na mesto zločina, Stanimirović je iskoristio da bi medijima još jednom poslao svoje poznato viđenje prošlosti, tj. da "ne stoji da su Srbi počeli taj rat" niti da su JNA, TO i srpske paramilitarne formacije uništile grad, izvršile egzekucije i proterale nesrpsko stanovništvo. Isto tako, odahnuo je dušom jer je "Tadić kao predsednik Srbije preuzeo odgovornost na sebe". Međutim, Stanimirovićev tekst objavljen na stranicama lista *Vojaska Krajine*, jasno govori kakva je bila njegova pozicija spram grada na Vuki: "Tog 18. novembra 1991. pao je i poslednji bastion, poslednje uporište ustaške vlasti u Vukovaru – vukovarska bolnica." Bolnica je preimenovana u Zdravstveni centar "Sveti Sava", a njen novi direktor Stanimirović se posvetio političkoj karijeri izgradnje *zone visokog stepena besvesti* koju istorija pamti pod nazivom Republika Srpska Krajina. Kao visoki funkcioner SDS, bio je ministar bez portfelja u (druvoj) Vladi Milana Babića. Takođe, u vreme potpisivanja Erdutskog sporazuma (12.11.1995), Stanimirović je statirao "kao Srbin", dok je potpisnik za SRJ bio Miloševićev ministar inostranih poslova Milan Milanović, koji je o tome svedočio i u Hagu. Budući da je Stanimirovićeva partija SDS bila ozloglašena i nelegalna, tokom Prelazne uprave Žak-Pola Klajna formirana je SDSS (mart 1997), nova srpska partija nastala fuzijom SDS-a i Pupovčeve Samostalne srpske stranke. Tako je Vojislav Stanimirović zajedno sa Miloradom Pupovcem došao na njeno čelo. Radovan Karadžić je 1995. na Palama odlikovao Vojislava Stanimirovića „Ordenom za ratne zasluge u Podunavlju“. Gotovo svi Stanimirovićevi saborci iz tog doba su završili u Hagu, ili su se odmetnuli u šume. On je jedan od retkih koji sa punim političkim kapacitetom vodi i dalje politiku nepromenjene retorike i što je još važnije – nepromenjenih političkih ciljeva ■